

Színkritika mint politikai filozófia

Rousseau levele d'Alembert-hez

FEUILLETON - LXII. évfolyam, 40. szám, 2018. október 5.

Ám Rousseau-nak, ha elveti a modernek fensőbbségének elvét és a felvilágosodás filozófusainak haladás-hitét, magyarázatot kell adnia arra, miképp lehetett az athéni demokráciában a színház a politikai kultúrának, a polgárok erkölcsi nevelésének szerves része. Mert ez a színház nem szórakozás volt, hanem politikai kötelezettség, a participatív demokrácia komplementer eleme a színelőadásokon való részvétel, a tragédiákból történő erkölcsi tanulság levonása, a szatírszínházban bemutatott hibák kollektív kikacagása. „A görögök megtúrták a színházat, csak azért, mert a nemzeti hagyományokat képviselte.” (351.) Azonban még jobb, ha minden metafizika és mimézis nélkül - ahogy majd Robespierre fogalmaz floréali beszédében: „a gondolkodás nehézkes segítsége nélkül” - teszik a jót és kerülnek a rosszat. Erre azonban nem a filozófusaira büszke Athén, hanem a faragatlan Spárta katonai demokráciája a pozitív példa. Plutarkhoszt idézi, aki leírja, hogy a színházban az athéni fiatalok nem adták át a helyüket egy öregembernek, akin az itt vendégeskedő spártai ifjak segítettek. „Ó jaj, kiáltott fel az aggastyán, fájdalommal a hangjában, az athéniak tudják, hogy mi a morál, de a lakedaimóniaiak gyakorolják azt. - Íme az új filozófia és a régi erkölcs.” (350.)